

К. Д. Ушинського. – Одеса, 2003. – 17 с.

2. Кляпець О. Я. Підготовка молоді до подружнього життя: Методичні рекомендації / О. Я. Кляпець, Т. О. Ларіна. – К. : Міленіум, 2009. – 104 с.

3. Левицька Т. Л. Розвиток психологічної готовності студентської молоді до створення сім'ї: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.09 / Т. Л. Левицька; Національна академія державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2009. – 20 с.

4. Шнейдер Л. Б. Семейная психология: учеб. пособ. для вузов / Л. Б. Шнейдер. – Изд. 3-е. – М. : Академический проект; Екатеринбург : Деловая книга, 2007. – 736 с.

***ЖИВЕЛЮК Я.О.**, студентка групи ПС-61м,
Вінницького інституту Університету «Україна»
науковий керівник: В.О. ЯРЕМЧУК,
викладач кафедри психології
Вінницького інституту Університету «Україна»*

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ

Проблема наркотичної залежності є однією з найбільш гострих проблем сучасної психологічної науки. Протягом останніх років кількість молодих людей, які вживають наркотики, значно зросла. Цей факт зумовлений як соціально-економічною кризою, що затяглася в Україні, так і низкою інших чинників, зокрема вихованням дітей в умовах неповної родини, бездоглядністю, несприятливим впливом дисфункційних сімей, де є зловживання алкоголем, відхилення у розвитку вищої нервової діяльності тощо.

Особливості поведінкових порушень, у тому числі в результаті зловживання наркотичними речовинами та алкоголем представлені низкою праць М.Й. Боришевського, О.Ф. Бондаренка, В.Я. Гіндікіна, П.П. Горностай, С.В. Дворяка, Е.Г. Ейдемільлера, І.С. Кона, А.Є. Лічка, Н.Ю. Максимової, В.Д. Москаленка, В.М. Синицького, В.В. Синьова, Т.С. Яценко та інших.

У психологічній літературі узалежнена (адиктивна) поведінка розглядається як форма девіантної поведінки, тобто такої, що виходить за межі офіційно встановлених або фактично сформованих соціальних норм і шкодить як людині, так і суспільству [4, с.154].

Опираючись на дослідження науковців, ми вважаємо, що узалежнена поведінка є виявом бажання змінити свій психічний стан в

напрямку виникнення інтенсивних позитивних емоцій насамперед за допомогою вживання певних речовин (алкоголю, канабіноїдів, опіоїдів тощо).

Як відзначалося, зловживання молоддю наркотичними речовинами сьогодні є однією з найгостріших проблем. За даними П.Д. Шабанова 47 % опитаних дорослих сприймають наркоманію як одне з п'яти негативних явищ, що серйозно загрожують людству. Звертає увагу масштаб поширеності вживання наркотичних засобів. За останні 5 років кількість наркоманів зросла приблизно у 3 рази. І оскільки тенденція зростання зберігається, загроза нависла майже над половиною молодого покоління віком 13-25 років. Дослідження показують, що кожен наркоман втягує у наркотичний обіг 5-7 осіб, що надає процесу характеру епідемії [5, с. 69].

Про те, що наркоманія формується у ранньому віці, свідчать і відомості П.Д. Шабанова, який указує, що основна маса наркозалежних вперше пробує наркотик у віці 11-14 років, і вже через рік після цього формується наркоман [5, с. 281].

Про те, що контингент залежних від алкоголю та наркотиків продовжує молодшати, свідчать численні факти. Так, кількість юнаків хворих на наркоманію у період 2013-2016 рр. збільшилася утричі, на токсикоманію – удвічі.

На сьогоднішній день існує багато наркотичних речовин, вживання яких спричиняє деградацію особистості, зростання патологічних реакцій, прояви акцентуацій і психопатій, порушення морального розвитку, збільшення агресивності й зростання злочинності [3, с. 105].

Як справедливо відзначає Н.Ю. Максимова, соціальне середовище України впливає на молодь, однак далеко не всі стають наркозалежними [1].

Отже, як доведено у дослідженнях (В.С. Бітенський, В.Я. Гіндікін, В.О. Глушков, А.А. Гребенюк, С.В. Дворяк, А.Є. Лічко, Н.Ю. Максимова, К.Л. Мілютіна, В.М. Оржеховська, І.П. Рущенко, В.М. Синицький, Б.Г. Херсонський та інші) важливим фактором є наявність певних рис особистості, що детермінують прояви девіантної поведінки [2, с. 246].

Таким чином, є актуальним вивчення психологічних особливостей девіантної поведінки наркозалежної молоді, порівняння її проявів з показниками поведінки молоді «норми».

Разом з цим, важливо зауважити, що різні наркотичні речовини спричиняють специфічний вплив, тому вивчення особливостей прояву девіантної поведінки молоді, з урахуванням їх схильності до вживання

певної наркотичної речовини, сприятиме більш точному прогнозуванню ступеня ризику вживання наркотичних речовин, а також розробці програми специфічних ефективних профілактичних й корекційних заходів для різних груп uzалежненої молоді.

Список використаних джерел

1. Максимова Н. Ю. Психологічна профілактика схильності до алкоголю та наркотиків і психокорекційна робота з підлітками групи ризику / Н. Ю. Максимова // Практична психологія роботи. – 2013. – № 2. – С. 2-5.
2. Пятницкая И. Н. Наркомании / И. Н. Пятницкая. – М. : Медицина, 2014. – 544 с.
3. Роганов С. А. Синтетические наркотики / С. А. Роганов. – СПб. : Питер, 2011. – 224 с.
4. Ушаков Г. К. Детская психиатрия / Г. К. Ушаков. – М. : Медицина, 2013. – 391 с.
5. Шабанов П. Д., Штакельберг О. Ю. Наркомании: патопсихология, клиника, реабилитация / П. Д. Шабанов, О. Ю. Штакельберг. – СПб. : Лань, 2014. – 368 с.

ЗАБРОЦЬКИЙ М.М., *к.психол.н., професор,
завідувач кафедри психології
Вінницького інституту Університету «Україна»*

ДУХОВНІСТЬ ТА ЦІЛІСНІСТЬ ПСИХІЧНОГО ПРОСТОРУ ЛЮДИНИ

Аналіз численних наукових та публіцистичних робіт з цього питання дає підстави для висновку про відсутність на сьогодні цілісного уявлення про духовність людини, яке б враховувало раціональні та чуттєво-емоційні компоненти свідомості, сферу підсвідомого, волю, результати теоретичного мислення, інтуїтивного прозріння тощо. У значній частині публікацій термін «духовний» вживається як епітет для характеристики певного виду діяльності або сфери суспільного життя (духовна культура, духовний світ, духовний розвиток, духовні потреби тощо), при цьому специфіка «духовного» визначається шляхом його протиставлення «матеріальному».

Не заперечуючи правомірності цих та інших підходів, вважаю, що перспективною може стати спроба осмислення духовності як одного із сутнісних атрибутів людини. Для аргументації такої позиції зашлюся на міркування С.Л. Рубінштейна, який підкреслював, що свідомість людини перетворюється у самосвідомість світу; світ